

OA pärnái vuoigâdvuodâi komitea avžuuttâsah Suomân

NUORÂUSTEVLÂŠ
VERSIO

Euroopan unionin
osarahoittama

MEIDÄN LOS

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

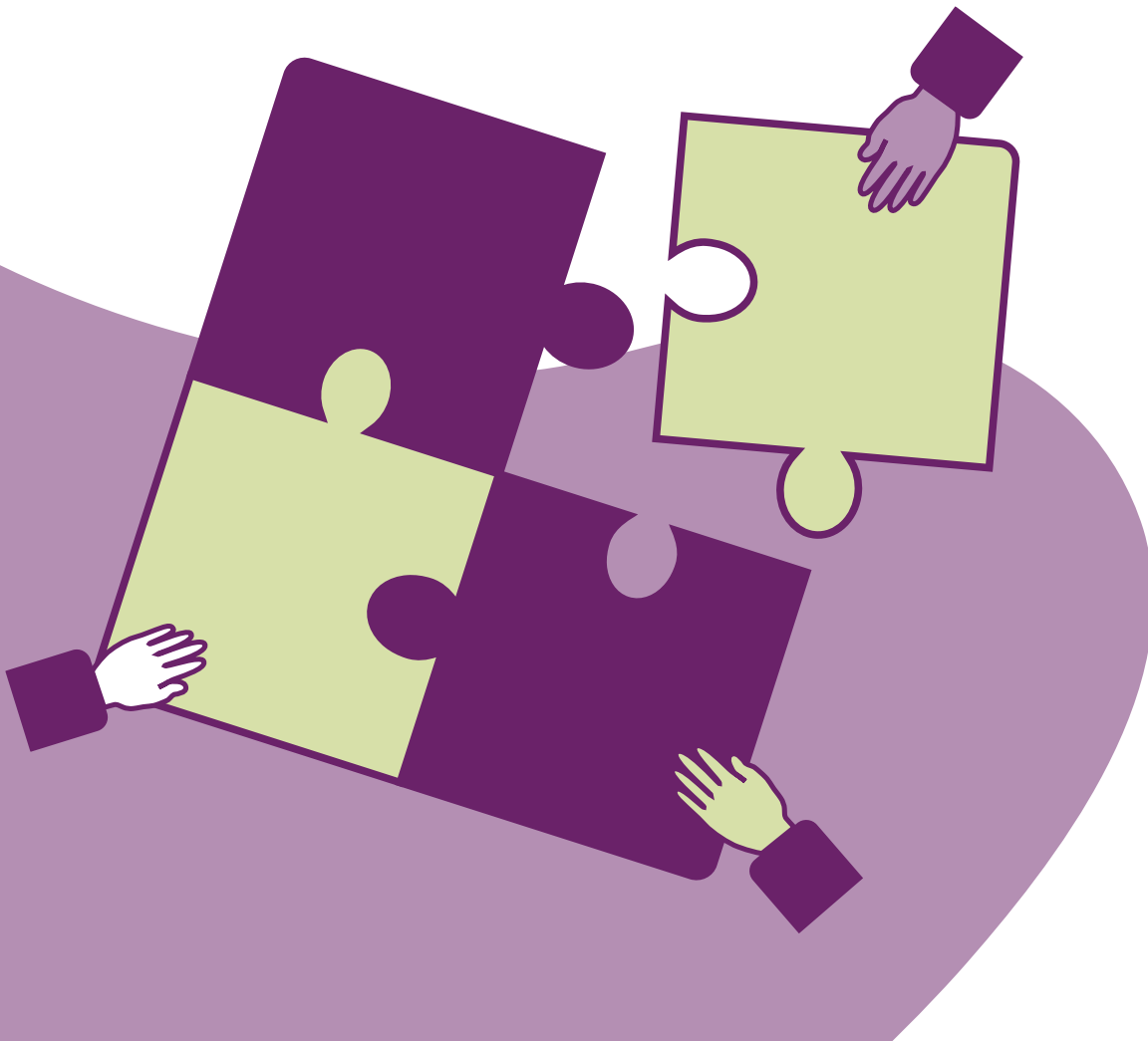

SOS
LAPSIKYLÄ

Taat lii nuorâid rahtum čuákánkiäsu avžuuttâsân, maid OA párnái vuoigâdvuodâi komitea adelij Suomâ staatân ive 2023. Čuákánkiäsu rahtui, tondiet ko párnáin já nuorâin lii vuoigâdvuotâ finniđ tiäđu. Párnáin já nuorâin lii meid vuoigâdvuotâ muštâliđ uáivilis tast, et maht párnáa vuoigâdvuodâid kolgâččij Suomâst nanodiđ.

Rähteeh testajii čuákánkiäsuteevstâ paješkovlâahasij nuorâi juávhoid uárnejum pargopáájáin. Sitatij teevstah láá vuálgus páájáid uásálistám nuorâin. Párnáisuojâlem Kuávdášlitto (Lastensuojelun Keskusliitto) kijttá puohâid, kiäh lijii fáárust!

OA párnái vuoigâdvuodâi komitea kocá párnái vuoigâdvuodâi olášume. Tot addel staatáid avžuuttâsâid tast, et maht párnáa sajaduv puáhtá pyerediđ. Párnáš = vuálá 18-ihásâš.

Almoliih tooimah sopâmuš olášuttem várás

Lahâasâtem

- Suomâ kalga väldid huámášumán párnái vuoigâdvuodâi sopâmuš jieijâs lahâasâtem uassin.
- Suomâ kalga árvuštállâđ pyerebeht ko tááláá, et maht uđđâ lahâasâtem vaaigut párnáid.
- Suomâ kalga nanodid lavvâin sâmpárnái kielân já kulttuurân lohtâseijee vuoigâdvuodâid.

"Sämmiliih kolgâččii finnid lase vuoigâdvuodâid. Sämmilij kolgâččij kohtâlid täsiârvusâvt. Sämmilij kulttuur kolgâččij anneed áárvust."

Koordinistem

- Suomâ kalga nanodid, et páárnášstrategia iššijn párnáá vuoigâdvuodâh váldojeh huámášumán ubâ enâmist já puoh suorgijn, ovdâmerkkân škoovlâin já tiervâsvuotâhuolâtâsâst.

Resursij čuosâtem

- Suomâ kalga tarkkuđ, et maht párnái pyerrin uáivildum ruudâh kiävttojuh já maht toh vaigutteh párnái tilân.
- Suomâ kalga väldid huámášumán jieijâs ruudâi kevttimist párnáid, kiäh láá hiäjub sajaduvâst ko iäráseh.
- Suomâ kalga adelid meid párnáid máhđulâšvuodâ ettâđ uáivilis tast, et maht staatâ já kiellah kevttih ruudâid.

Tiädunuurrâm

- Suomâ kalga pyerebeht ko tááláá nuurrâđ tiäđu párnái vuoigâdvuodâi olášuumeest.
- Suomâ kalga nuurrâđ tiäđu vijđáht jieškote-uv páárnášjuávhuin, eromášâvt hávâduvvee sajaduvâst leijee tâi ucceeblohon kullee juávhuin.
- Suomâ kalga visâsmittid, et ministeriöi virgeulmuuh uázžuh puoh máhđulii tutkâmuštiäđu, mii kuáská párnáid.

Páárnášstrategia lii politikkárij ohtsâš uáinu tast, et maht puoh párnái já nuorâi pyereestvaijeem já vuoigâdvuodâid kolgâččij väldid huámášumán Suomâst.

Sorjomettumis kocceem

- Suomâ kalga ârvuštâllâđ já kocceđ merikooskâi, et párnái vuoigâdvuodâh olâšuveh. Suomâ kalga meid vâridiđ ârvuštâlmân ruudâid.
- Suomâ kalga visâsmittiđ, et **pârniâššivâldâlâš** uázžu toimâđ jiečânávt tonttáá, et kihheen siâhhân suu paargon.
- Suomâ kalga tiedettiđ párnáid sii vuoigâdvuodâst kuoddâliđ, jis sii vuoigâdvuodâh láá luávkkájum.
- Suomâ kalga visâsmittiđ, et párnááh já sii aitârdeijeeh tietih, et sist lii vuoigâdvuotâ vaidâliđ OA párnái vuoigâdvuodâi komitean.

Tiedettem, tiäđulâšvuodâ lasettem já škovlim

- Râvisulmuid kalga muštâliđ párnáá vuoigâdvuodâin já išediđ sii máttááttiđ tain meid párnáid.

Aalmugijkoskâšâš oovtâstpargo

- Suomâ kalga vâldiđ huámâšumân párnáá vuoigâdvuodâid meid **ovdedemoovtâstpargoost**.

Párnáá vuoigâdvuodâh já irättâstoimâ

- Suomâ kalga asâttiđ laavâid, moh visâsmitteh, et irättâsah iä vahâgit párnáid tâi eres ulmuid Suomâst tâi maailmist.
- Suomâ kalga kocceđ irättâsâi tooimâid, vâi párnáá vuoigâdvuodâi luávkkáameh iä pääsi čiähusân.
- Suomâ kalga vaattâđ, et irättâsah čuávuh, maht sii finnodâhtoimâ vaaigut párnáá vuoigâdvuodâid, pirrâsân já tiervâsvuotân.

Pârniâššivâldâlâš
ârvuštâl já
oovded párnái
vuoigâdvuodâi
olâšume Suomâst.

Ovdedemoovtâstpargo
lii pargo, mon jáváliih
enâmeh pargeh
oovtâst ovdânejee
enâmiiguin. Ton
vievâst puáhtá ovdediđ
máhđulâšvuodâid
pyereeb elimân
ovdâmerkkân
škovlim tâi
šonjâdâhnuvástusân
rahttâttâm vuovijguin.

Almoliuh vuáđujurduuh

Ain puoh párnáá vuoigâdvuodâh iä olášuu siämmáá pyereest. Párnáá vuoigâdvuodâi komitea kiddee eromâš huamášume ovdâmerkkân ucceeblovvoid kullee sehe hávâduvvee tâi iärásijđ hiäjub sajaduvâst leijee párnái tilán. Ulmen lii visásmittiđ, et puohâi vuoigâdvuodâh olášuveh oovtâviärdásávt ige kihheen šoodâ olgoštud.

Hávâduvvee sajadâh uáivild, et párnáá elimist lii miinii sajaduvâid tâi tiilijđ, mon keežild sust iä lah oovtâviärdásiih máhđulášvuodâh iärásijguin. Taat nabdos puáhtá tile mielđ uáivildiđ ovdâmerkkân patâreijee- já torvosajeocceepárnáid, kievhivuodâst ellee párnáid tâi vâdulijđ párnáid.

Ucceblovhojuávkku uáivild juávhu, kiäh láá ohtsâškoddeest mere uáinust ucceeb uási ko verdid eenâblohon. Suomâst ucceeblovvoid kuleh ovdâmerkkân kielâ- já kulttuurucceeblovvoid, seksual- já suhâpelucceeblovvoid já nuuvt kočodum uáinojeijee ucceeblovvoid (ovdâmerkkân liškeiivne tiet) kullee párnááh.

Smietâ!
Mondiet lii teháláš,
et mij huolâttep tast,
et jyehi párnáást
láá siämmááh
máhđulášvuodâh
šoddâđ kullum
já kohtâlum
vuoigâdvuodâlávť?

Oovtâviärdásâšvuotâ

- Suomâ kalga pyerebeht ko tááláá estiđ olgoštem, fáárun luhâmáin rasism, vajesavâid já vajerikosijđ.
- Suomâ kalga orniđ tiedettemkampanjaid, moh máttáátteh oovtâviärdásâšvuotâ já kepideh ucceblovhojuávvhoid čyeccee olgošteijee munejurduid.

Kieskâd vajesavah láá lasanâm merhâšitteht eromâšávt sosiallii media tiet. Nuorâ ulmuu uáivileh kareh ain ovdiist, já tienuuvt ovdâmerkkân rasism já nissoonvaje lassaan, moos kalga porgâd maidnii TÁLLÂN."

Párnáa hiätu

- Suomâ kalga ain väldiđ huámášumán párnáa hiäđu párnáid kyeskee aašijn já miäradâsâin. Ton olášume kalga árvuštállâđ jieškote-uv tilálâšvuotâin, ovdâmerkkân aitârdeijeevuotâ- tai sajasâšhuolâttâsmiäradâsâin.
- Puohháid, kiäh pargeh párnáiguin já nuorâiguin, kalga faallâđ škovlim tast, et maht párnáa hiäđu puáhtá olášuttiđ.

Vuoigâdvuotâ elimân, cevzimân já ovdánmân

- Suomâ kalga estâliđ puoh vuovijguin párnái jiešsurmiimijd.

Juáhháa eellim lii tiivrâs."

Párnáa uáivilij kunnijâttem

- Suomâ kalga visásmittiđ, et párnái vuoigâdvuotâ muštâliđ uáivilis olssis kyeskee miäradâsâin olášuvá.
- Suomâ lahâasâttem kalga nubástuttiđ nuuvt, et puoh ahasijn párnáin kalga koijádiđ uáivil talle ko meriduvvoo párnáa elimân vaigutteijee aašijn
- Suomâ kalga tähidiđ párnáid máhđulâšvuotâ uásálistiđ kieldâ miäradâstohâmân ovdâmerkkân **nuorâivâldustiivrâi** vievâst.
- Suomâ kalga išediđ puoh párnáid, meid iärásijd hiäjub sajaduvâst leijee párnáid, muštâliđ uáivilis já uásálistiđ miäradâstohâmân ovdâmerkkân škoovlâst.
- Suomâ kalga nanodiđ, et puoh párnáiguin pargee rävisulmuuh finnejeh škovlim tast, et párnáast lii vuoigâdvuotâ muštâliđ uáivilis.

Tot ij rijttáa, et páárnâš uázžu muštâliđ jieijâs uáivil, tot kalga šoddâd kullum já iberdum."

Nuorâivâldustiivrâ lii nuorâi vaigutteijeejuávkku, mii tuáimá kieldâst tai pyereestvaijemkuávlust.

Aalmugjeessânvuoigâdvuođah já ríjjâvuodah

Aalmugjeessânvuotâ

- Suomâ kalga visásmittiđ, et puoh tääbbin šoddâm párnááh finnejeh aalmugjeessânvuođâ.

Vuoigâdvuotâ priivaatvuotân já máhđulâšvuotân finniđ ääšimiäldásii tiäđu

- Suomâ kalga suojâliđ párnái vuoigâdvuođâid já torvolâšvuodâ digitallii pirrâsijn (om. Internetist) pyerebeht ko tááláá.
- Suomâ kalga anneeđ huolâ, et párnááh suojâluvvojeh digitallij pirrâsij háitulii siskáldâs vuástá.
- Suomâ kalga pyerediđ párnái já rävisulmui medialuuhamtááiđu.

Párnáid čyeccee viehâväldi

Ávhástállâm já viärráht kohtâlem

- Suomâ kalga pyerebeht ko tááláá registiđ párnáid čyeccee viehâváaldán täähidmáin ton tuástumân tuárvi ennuv ruudâid já áámmátlijd.
- Párnáid čyeccee viehâväldi tuástumist kalga väldiđ huámášumán jieškote-uv páárnášjuávhuid, ovdâmerkkân nieidâid, vâdulijđ párnáid já jieškote-uv ucceblohojuávhoid kullee párnáid.
- Suomâ kalga tuástuđ viermiviehâväldi já škovlâkivsedem pehtilubbooht já tutkâđ viehâväldi ponemuid suujâid.
- Suomâ kalga tuástuđ puohlágán kivsedem já anneeđ huolâ, et lahâasâtem já jieškote-uvlágán vuáváameh išedeh tast.
- Suomâ kalga piävtálmittiđ viehâväldi (meid seksuallii illáástem) feerim párnái máhđulâšvuodâ finniđ tuáhtápalvâlusâid já terapia.
- Suomâ kalga tutkâđ párnáid čuoccâm viehâvälditábáhtusâid pehtilávt sehe rángášiđ tahheid já tuárjuđ uuhrijd.

Távjá tot, et maggaar rävisolmooš lii, vaaigut párnázân. Jis sun cáimá párnáá, te páárnáš sáttá cáimid iärásijđ. Stuárráamus vaiguttâs lii távjá rävisulmuin."

- Suomâ kalga pehtilubboht ko tááláá reagistiđ párnái koskâsii viehâvâáldán.
- Suomâ kalga visásmittiđ, et párnáin láá lyetittettee já älkkees vyevih (tego puhelinpalvâlusah) almottiđ feerejum viehâvâáldist já sii kalga movtjidditiđ kevttiđ taid.
- Suomâ kalga pyerebeht ko tááláá anneeđ huolâ tast, et puohah finnejeh tiäđu párnáid čyeccee viehâvâáldist já ávhástâlmist.
- Suomâ kalga anneeđ huolâ, et párnáiguin pargee ulmuuh finnejeh págulii škovlim párnáid čyeccee viehâvâáldist.
- Suomâ kalga nanodiđ, et párnáid čyeccee viehâvâáldirikosijn čuákkejuvvoo tiätu. Tiäđu kalga nuurrâđ tutkâmušâiguin meid rikosij uuhrijn.

Suomâ kalga porgâđ maidnii jieğâlii / sánâlii viehâvâáldán – jieğâlii viehâvâáldi čuávumušah vaigutteh elimân, il. olgoštume."

Háituliuh keevâtlâšvuodah

- Intersuhâpiäláág párnái taarbâšmettumis talhâstipšoid já čuopâdâsâid kalga sirded nuuvt kuhás, et páárnáš puáhtá jieš muštâliđ uáivilis ääšist. Párnááh já perruuh kalgeh finniđ tuárvi ennuv iše já torjuu.
- Suomâ kalga faallâđ puárádâs intersuhâpiäláág párnáid, jis sij láá tálhudum tâi čuopâdum taarbâšmettumávt.
- Suomâ kalga tuástuđ nisonij suhâpeliorgaanij tušes čuopâdem já väridiđ tuárvi ennuv ruudâid áámmátlij škovliimân, tiäđulâšvuodâ lasseetmân já uuhrij tuárjumân.

Intersuhâpelivuotâ lohtâs roopâ suhâpelijiešvuodâi luándulii mulsâšudmân. Intersuhâpiäláág párnáá roppâ ij ollásávt västid tijpâlijd miäruštâlmijd nieidâ tâi kaandâ roopâst.

Perâpiirâs já sajasâšhuolâttâs

Perâpiirâs

- Sosialpalvâlusâi falâlduv kalga pyerediđ ubâ enâmist.
- Suomâ kalga faallâđ pyereeb torjuu iärâneijee vanhimáid já sii párnáid.
- Suomâ kalga tuárjuđ ohtsâšvaanhimvuodâ iärutilálâšvuodâin já ovdediđ vaanhim já párnáa ohtâvuodâ toollâm.
- Suomâ kalga išediđ vanhimijd, kiäin láá uáivádâsčuolmah, já faallâđ sijjân toorjâpalvâlusâid.

Jieččân eeči ij finnim iše uáivádâs/
narkotikčuolmáid, mon keežild mun
oinim suu uáli harvii, ko lijjim 0–5 i."

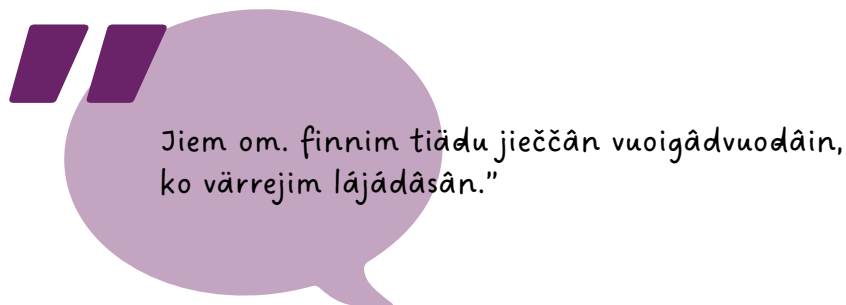
Perruustis iärust leijee párnááh

- Suomâ kalga nanodiđ, et párnááh iä saijejuu pääihi ulguubel, jis ij lah pággu.
- Suomâ kalga tähidiđ tuárvi ennuv ruttâdem sajasâšhuolâttâsân já párnáisuojâlemlaavâ olášutmân já visásmittiđ, et áámmátliih láá tuárvi.

Motomin, ko iä lah tuárvi stivreijejeeh pargoost,
te jiem lah veltihánnáa finnim tarbášum
talkkâs."

Sajasâšhuolâttâsâst
párnáa aassâm
uárnejuvvoo pääihi
ulguubeln, tondiet ko
pääihist ij pyevti tähidiđ
párnáa torvolâšvuodâ
tâi pyereestvaijeem.
Tot sáttá tábáhtuđ
ovdâmerkkân
perâtipšoost tâi
párnáisuojâlemlájádâsâst.

- Suomâ kalga kocceed sajasâšhuolâttâs tääsi já tiilijd.
- Sajasâšhuolâttâsâst ässee párnááh kalgeh finniđ tiäđu jieijâs vuoigâdvuodâin já máhđulâšvuodâ muštâliđ uáivilis soijimân kyeskee miärädâstohâmist.

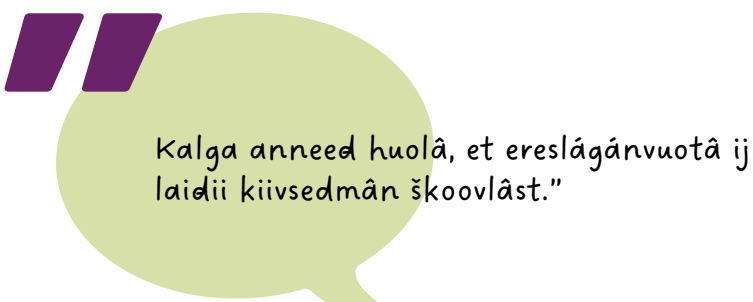
- Saijejum párnáid kalga faallâđ pärniustevlijd vuovijd almottiđ viehâvääldist já ávhástâlmist já sijjân kalga faallâđ tiäđu sii vuoigâdvuodâin.
- Ko sajasâšhuolâttâs nohá, te párnáid kalga vuávâđ persovnlíi toorjâpálgá.

Faangâi párnááh

- Kieldah kalgeh anneed huolâ, et párnái já vanhimij ohtâvuodâ toollâm siäilu, veikkâ vaanhim ličij fangâlist.

Váduliij párnááh

- Suomâ kalga visásmittiđ, et váduliij párnááh peesih almosmáttááttâsân já toos väríduvvoo tuárvi ennuv ruttâ. Máttááttâsvuáváámijd já máttááttâs kalga hammiđ nuuvt, et sij finnejeh persovnlíi torjuu.
- Suomâ kalga estiđ ovdánemvâdulij párnái kuhesáigásii lájádâssoijim já faallâđ vuosâsaajeest perâtipšo já eres palvâlusâid.
- Suomâ kalga visásmittiđ, et merideijeeh kuleh vâdulijd párnáid sijjân kyeskee miärädâstohâmist já faallâđ tiäđu sehe torjuu kommunikistem várás.
- Suomâ kalga pyerebeht ko tááláá tuárjuđ vâdulij párnái persovnlíi ovdánem já uásálâšvuodâ ohtsâškodeest.

Vuáđutiervâsvuodâhuolâttâs já sosialhuolâttâs

Tiervâsvuotâ já tiervâsvuotâpalvâlusah

- Suomâ kalga visásmittiđ, et puoh párnááh já nuorah ubâ enâmist finnejeh šievtásásiđ tiervâsvuotâpalvâlusâid.
- Suomâ kalga faallâđ sosial- já tiervâsvuotâpalvâlusâid meid pááppárttes párnáid já vyerdee enniđ.
- Suomâ kalga tiedettiđ perruid njomâtem tehálâšvuodâst.
- Suomâ kalga visásmittiđ, et párnái jiešmeridemvuoigâdvuotâ já vuoigâdvuotâ uásálistiđ váldojeh huámášumán sosial- já tiervâsvuotâpalvâlusâin.

"Aldemus pyecceviäsu lii
4 tiijme vyeijimmääđhi keččin."

Mielâtiervâsvuotâ

- Suomâ kalga pyerediđ mielâtiervâsvuotâpalvâlusâid já uáivádâshuolâttâs já adeliđ tuárvi ennuv ruudâid toi olášuttem várás. Suomâ kalga meid uđâdiđ párnáisuojuâlemlaavâ.
- Suomâ kalga pyerediđ párnái mielâtiervâsvuotâpalvâlusâid visásmitmâin toi finnimvuodâ já riittäjeijee mere áámmátliđ sehe väldimâin huámášumán jieškote-uv páárnášjuávhui táárbuid.
- Suomâ kalga toimâđ párnái jiešsurmiimij já mielâtiervâsvuotâčuolmâi estâlem várás sehe kuullâđ párnáid, ko palvâlusah ovdeduvvoje.
- Suomâ kalga anneeđ huolâ, et párnáid iä meriduu talkkâseh tušij tiet, já et vanhimeh já párnááh finnejeh tiäđu talkkâsij ualgivaiguttâsâin já eres tipšommuulsâiävtuin.
- Suomâ kalga faallâđ torjuu mielâtiervâsvuodâ hástuiguin kámpádellee párnái aitardeijeid.

Nuorâi tiervâsvuotâ

- Suomâ kalga ovdediđ nuorâi seksual- já lasanemtiervâsvuodâ já pyerediđ tiervâsvuodâhuolâttâs áámmátliđ ibárdâs arvetävgipárnái, eromášávt transnuorâi pyeestvajemist.
- Suomâ kalga visásmittiđ, et párnáid fálloo ahetásásâš seksual- já lasanemtiervâsvuotâšoddâdem.

- Suomâ kalga viggâđ pyerebeht ko tááláá estid nuorâi uáivádâsâi kevttim sehe stivrid tiipšon taid, kiäh tarbâšeh iše.
- Suomâ kalga išediđ spellâmsorjolâšvuodâst kierdee párnáid.
- Suomâ kalga ovdediđ nuorâi tiervâslijd eellimvuovijd já estâlid puurrâmhémâdâsâid.

Šonjâdâhnubastus vaiguttâsah párnáá vuoigâdvuodâid

- Suomâ kalga porgâđ lopedum šonjâdâhtooimâid já vâldiđ tast huámášumán párnáá vuoigâdvuodâid.
- Suomâ kalga visásmittiđ, et šonjâdâhnubastus čuávdidiijn árvuštâllojeh ton vaiguttâsah párnáid, meid sâmpárnáid já sii vuoigâdvuodâid.
- Suomâ kalga lahâasâtem vievâst visásmittiđ, et irättâsâi tooimâi pirâsvaiguttâsah iä olgoenâmiijnin ääšti párnáá vuoigâdvuodâid.

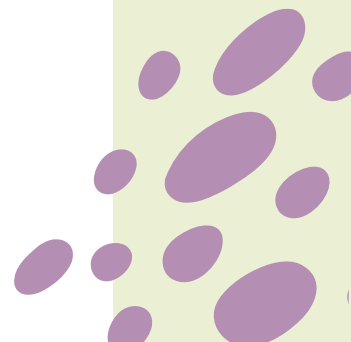
Ko huksee, te ferttee mušted poccuid
já koloid já sâmmilij enâmiyd já kulttuur."

Eellimtääsi

- Suomâ kalga velttiđ sosialtorvohiäđui čuoppâmijđ, moh vaigutteh kievhivuodâ já olgoštem vaarâst leijee párnáid.
- Suomâ kalga tähidiđ tuárvi šiev eellimtääsi puoh párnáid ovdâmerkkân lasseetmáin sosialtorvohiäđuid toid párnáid, kiäh láá hiäjub sajaduvâst ko iäráseh.
- Suomâ kalga estâlid vistettesvuodâ já faallâđ huápulávt aassâmviste tom tarbâšeijee perruid.
- Suomâ kalga nuurrâđ statistik päihittes párnáin já orniđ sijjân iše.

Elled čuopâ <3."

Škovlim, rijjâäigi, kulttuurtoimâ

Škovlim

- Iärâsijd hiäjub sajaduvâst leijee päärnâšjuávhoid kalga tähidiđ täsiviärdâsijd škovlimáhđulâšvuodâid. Toos kalga väridiđ tuárvi ennuv ruudâid. Enâmânvärreijeepárnái välmeijejee máttááttâs kalga leđe šievtásâš.

Vuáduškoovlâin kolgâččij leđe eenâb
ruttâ, tondiet ko iä suite uástid kiirijj ja
oppâmaterialijđ."

- Suomâ kalga ráhtid toimâmvuávám, mon vievâst reagistiđ párnái škoovlâ jotteem koskâlditmân ja meddâl oromâid.
- Suomâ škoovlâin ij uážu olgoštiđ kiämmân ja máttááttâsâst kalga väldiđ huámášumân jieškote-uv kielâid ja kulttuuriijđ (ovdâmerkkân romanijđ ja sämmilijđ).
- Suomâ kalga visásmittiđ, et škoovlah estih muuneeld ja pyerebeht ko tááláá reagisteh viehâváaldán ja kiivsedmân sehe tiedetteh toi háittuvaiguttâsâin.

Kiivsedmân iä reagist tuárvi tooláá iäge
meidgin tuárvi."

- Suomâ kalga faallâđ párnâid ja nuorâid máhđulâšvuodâid uásálistiđ savástâlmân škovliimân kyeskee poolitlijn miärâdâsâin.
- Suomâ kalga lasettiđ olmoošvuogâdvuotâšoddâdem sehe párnáa vuogâdvuodâi ja oovtâviärdâsâšvuodâ máttááttâs. Máttáátteijeeh kalgeh finniđ toos lohtâseijee škovlim.

Vuoigâstem, rijjääigi, virkosmittem, kulttuur já taiduuh

- Suomâ kalga anneeđ huolâ, et rijjäääigi palvâlusah (tego valastállâm- já kulttuurtoimâ) lii finnimnáál puoh párnáid, meid ovdâmerkkân vádulijđ párnáid já táálunkuávlu párnáid.
- Kieldâin kalgeh leđe fáállun párnáid mávsuttes já hálbis vyevih viettid rijjäääigi.
- Suomâ kalga pyerediđ tooimâid, moiguin estiđ valastâlmist tábâhtuvvee ávhástállâm já atâstem. Almottum tábâhtusâid kalga tutkáđ pehtilávt.
- Suomâ kalga anneeđ huolâ, et párnááh uážžuh uásálistiđ savâstálmân rijjäääigán já kulttuurân kyeskee poolitliijn miärádâsâin.

Jies keččâlim algättiđ uđđâ pudâldâs 14-ihásâžžân, mut puoh algâjuávhuuh lijii uáivildum ucebij várás, adai puoh kolgâččij algättiđ tállân 7-ihásâžžân."

Sierânâs suoijâlemtoomah

Torvosajeoccee-, patâreijee- já enâmânvärrejeijeepárnááh, fáárun luhâmáin aítârdeijeettáá enâmân puáttám párnááh

- Suomâ kalga visásmittiđ, et párnááh kohtâluvvojeh torvosajan já enâmânvarriimân kyeskee miärádâsâin ohtâgâssân já et ääsih čuávdojeh párnáá hiäđu miäldásávt.
- Suomâ kalga kiedâvuššâđ torvosajeucâmušâid jotelubbooht ko tááláá. Párnááh kalgeh finniđ tiervâsvuodâhuolâttâs já peessâđ škoovlân.
- Suomâ kalga pyerediđ aítârdeijeettáá Suomân puáttám párnái sajaduv ovdâmerkkân muttemáin perrui ovtâstittem älkkeebin.
- Aítârdeijeettáá enâmân puáttám párnáid kalga meridiđ huápulávt jieijâs ovdâsteijee.
- Suomâ kalga joskáđ torvosajeocceepárnái vuárkánváldim.

Torvosaje occee páárnâš haalijđ eidu tom torvo."

Rikosijd toohâm párnái suojâlem

- Suomâ kalga ráhtiđ vuávám, mon vievâst puáhtá kepidiđ párnái toohâm rikosijd.
- Suomâ kalga uánidiđ párnáid kyeskee riehtijotemij pištem.
- Suomâ kalga visásmittiđ, et párnááh iä fängejuu ohtuu seelân tutkâmfangâvuodâ ääigi.
- Suomâ kalga ovdediđ tagarijd čuávdusijd, main rikosijn ášáskuttum párnáid fállajeh muulsâiävtuliih orniistâlmeh riehtijotteem já fangâvuotârängáštâsâi várás.
- Fängejum párnáá ij uážu pieijâđ siämmáá viistân rävisulmuin. Párnáá tile kalga árvuštállâđ merikooskâi.
- Suomâ kalga visásmittiđ, et fängejum párnááh finnejeh šievtásásii máttááttâs já eres palvâlusâid.

Tekstâ: Margariitta Kariola já Jemina Fallenius

Graafisâš vuávám: Oona Niskanen

© Párnáisuoijâlem Kuávdášliitto (Lastensuojelun Keskusliitto)

OA párnáá vuoigâdovuodâi komitea juurdâpuátuseh já avžuuttâsah Suomân kávnogeh pärniäššiváldálii viermisijđoin (<https://lapsiasia.fi/sopimuksen-valvonta>).

Olgosadaldâh lii rahtum Euroop Union ruttâdem já Párnáisuoijâlem Kuávdášliito koordinistem Meidän LOS -haavâst (2025–2026).

Oovdânpuohtum uáinuh já uáivileh láá tuše taan teevstâ rähtei uáinuh iäge veltihánnáá västid Euroop union uáinu. Euroop union já išeruudâ mieđetteijee virgeomâhâš iä vääldi tain ovdâsvástádâs.

Euroopan unionin
osarahoittama

MEIDÄN LOS

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

SOS
LAPSIKYLÄ